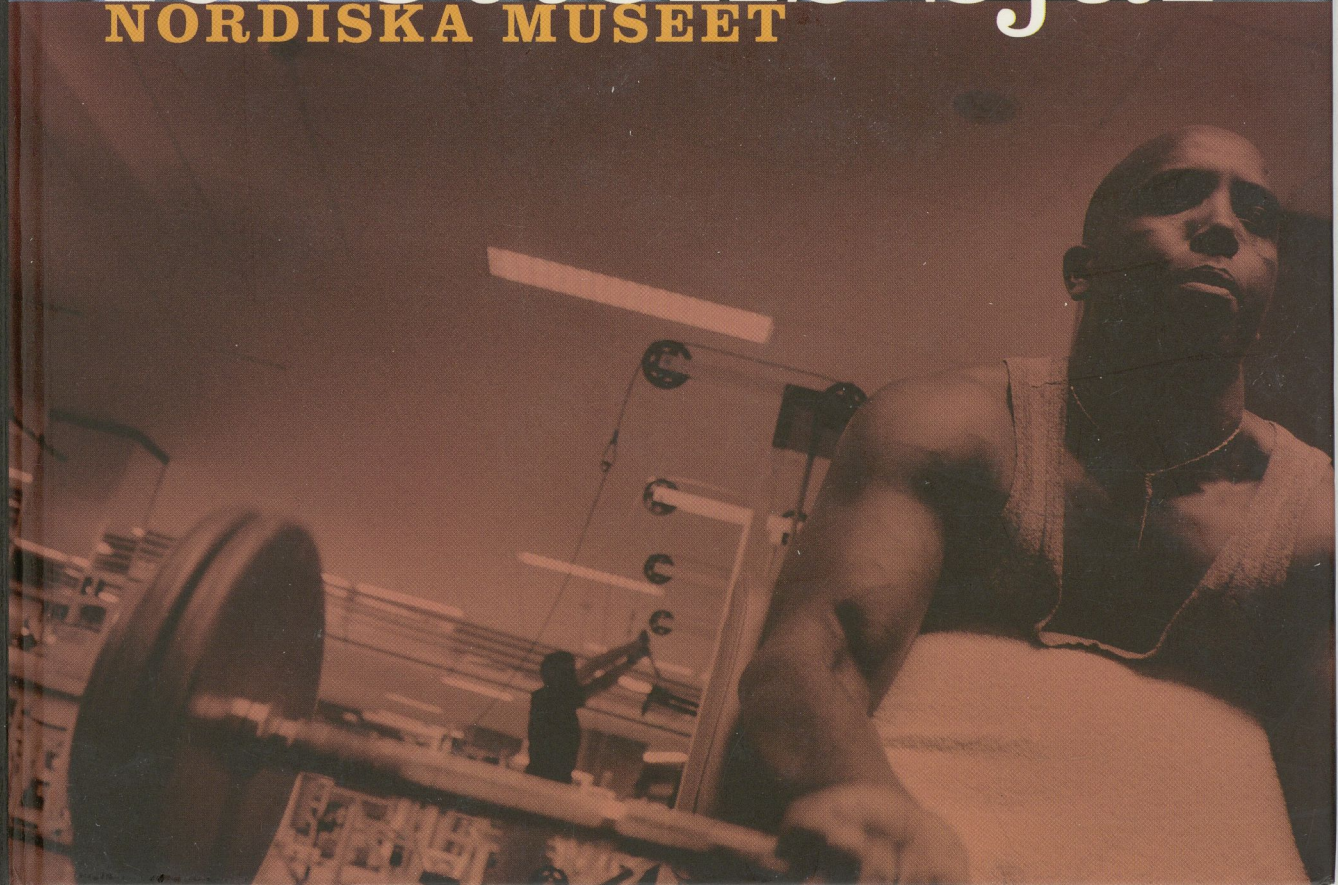




idrottens själ

NORDISKA MUSEET



idrottens själ fataburen 2000

Idrottens



Nordiska museets och Skansens årsbok 2000

själ



Fataburen 2000
Nordiska museets Förlag
Box 27820
115 93 Stockholm
nmbook@nordm.se

© Nordiska museet och respektive författare

Redaktör: Bo G Nilsson

Bildredaktör: Peter Segemark

Grafisk form: Lena Eklund, Kolofon

Omslagets bilder: Clive Mason, Pressens bild (baksidan överst), bild ur
Riksföreningens för gymnastikens främjande årsbok 1938 (baksidan
underst), Sveriges Centralförenings för idrottens främjande arkiv
(framsidan överst), Charlotte von Friedrichs (framsidan underst).

Tryckt hos MediaPrint Uddevalla AB 2000

ISSN 0348 971 X

ISBN 91 7108 468 1

Black Armys tjejer

PER-OLOF SÄNNÅS är fotograf
och författare, har bl.a. givit ut boken
Black Army (1998), ur vilken text och
bild till denna artikel är hämtade





– Jag träffade min tjej på en biograf inne i stan. Hon hade tappat sin ena handske och jag hittade den. Redan andra kvällen tog jag med henne på en match. Det var derby mellan AIK och Hammarby.¹

Det är Palle som berättar:

– Efter matchen blev det bråk med bajarna på Gullmarsplan. Jag sa åt henne att vänta medan jag gick ner i tunnelbanan för att kolla läget.

Efter nästan en halvtimmes orolig väntan får flickvännen till sin förfäran se hur fyra stadiga poliskonstaplar kommer släpandes på hennes pojkvän, slänger in honom i en polisbuss och försvinner iväg.

Många tjejer hade nog sett sig om efter en ny pojkvän. Men Natalie behöll sin Palle...

En mer mansdominerad värld än supporterkulturen är svårt att tänka sig. I Black Army är det killarna som hörs och syns. Tjejerna för en mer undanskymd tillvaro. Det avspeglar sig också i medlemsregistret. Av Black Armys drygt tretusen medlemmar är bara tio procent tjejer.

– Att vara tjej i Black Army är inte så lätt, säger Mia från Sollentuna. Du måste hela tiden bevisa att du hejar på AIK. Annars är det lätt att få dåligt rykte...

Mia har en bakgrund som liknar killarnas. Hon är uppväxt i en familj där alla höll på AIK.

– Jag och min lillebror brukade gå på matcherna tillsammans.

På läktaren kände Mia igen en långhårig kille.

Han hette Bobo och kom också från Sollentuna.

Utan att Mia visste om det satt han med i Black Armys styrelse.

– En dag kom Bobo fram till mig och berättade att de letade efter en sekreterare.

– Är du intresserad, undrade han?

– Jag var bara sjutton år och såg verkligen upp till styrelsen. De var som gudar för oss andra.

– Skulle lilla jag vara med där? Jag tyckte det verkade läskigt och tackade nej.

Men Bobo var envis. Nästa gång vi stötte på varandra frågade han om



Att vara tjej i Black Army är inte alltid så lätt. Steget från flickrummet till livet på läktaren är stort.

jag inte kunde hoppa in tillfälligt någon gång när de behövde hjälp. Han var så tjugig att jag gav med mig.

På första mötet lade de fram papper och penna.

– Skriv protokoll, sa någon.

Det var bara att anteckna så pennan glödde.

– Jag hade blivit sekreterare i Black Army!

Det går att urskilja tre olika kategorier av tjejer i klacken.

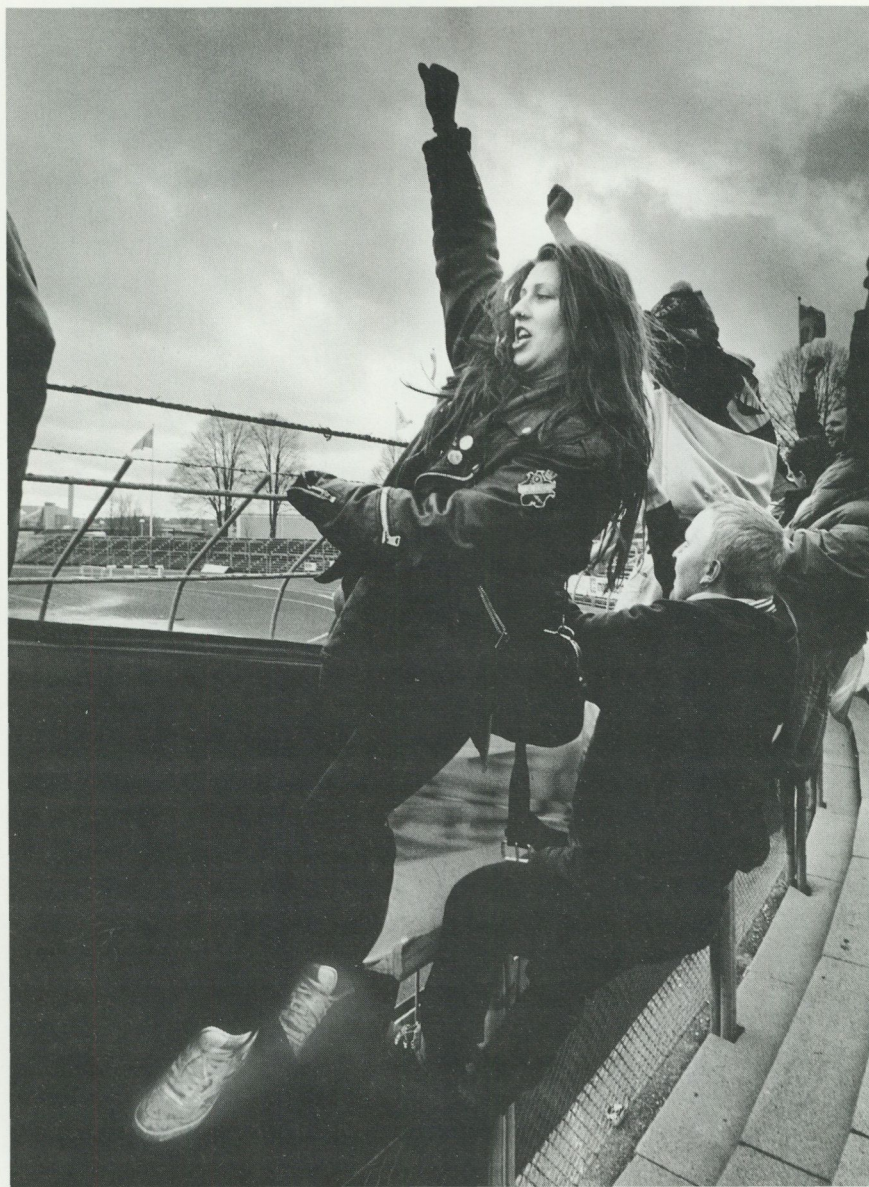
Den första är tjejer som går på matcherna för att de är sportintresserade och hejar på AIK.

Nästa är flickvännerna. De har träffat sin kille i ett helt annat sammanhang. De hänger med pojkvännen på matcherna eftersom det är hans stora intresse. När han inte är där lyser de med sin frånvaro.

Den tredje kategorin är de så kallade vandringspokalerna. De bryr sig inte så mycket om fotbollen, utan är mer intresserade av killarna och det



Man kan urskilja tre kategorier av tjejer på läktaren. De som söker sig till matchen för att de är sportintresserade, de som följer med sin pojkvän och de som kommer för att titta på killarna.



»Det gäller att visa att du går på matcherna för att heja på AIK. Annars är det lätt att få dåligt rykte.« Mia Pettersson, Black Armys första kvinnliga ordförande.

BLACK ARMYS TJEJER

sociala livet runt omkring. De blir indragna i den ena romansen efter den andra och försvinner ofta lika hastigt som de dök upp.

– Jag gjorde min sexuella debut i en Black Armybuss, erkänner Clabbe. Jag var fjorton år och hon nitton. Vi satt längst bak och hon sög av mig utan att de andra märkte någonting. Mitt första samlag upplevde jag med samma tjej på damtoaletten i Leksands ishall.

Jag minns händelsen särskilt väl för när vi skulle åka hem hade några dalmasar skurit av bussens fläktremmar så vi blev kvar till klockan fyra på morgonen.

Tjejerna har samma sociala bakgrund som killarna. De flesta kommer från medel- och arbetarklass. När det gäller klädsel och yttre attribut bär de samma Black Army-tröjor, svartgula halsdukar och märken. Några är till och med tatuerade. De tar även i övrigt efter killarnas beteende.



Att tjejerna slåss är ovanligt. Men det händer:

Anna från Husby skriver i sin dagbok:

»På vägen hem var det en tjej och en kille i 25-årsåldern som började jiddra. Dom sa att man får ju skämmas över att vara AIK:are när ni bråkar och skämmer ut er. Jag blev förbannad och drämde min väska i huvudet på gubben. Han bara glodde...«

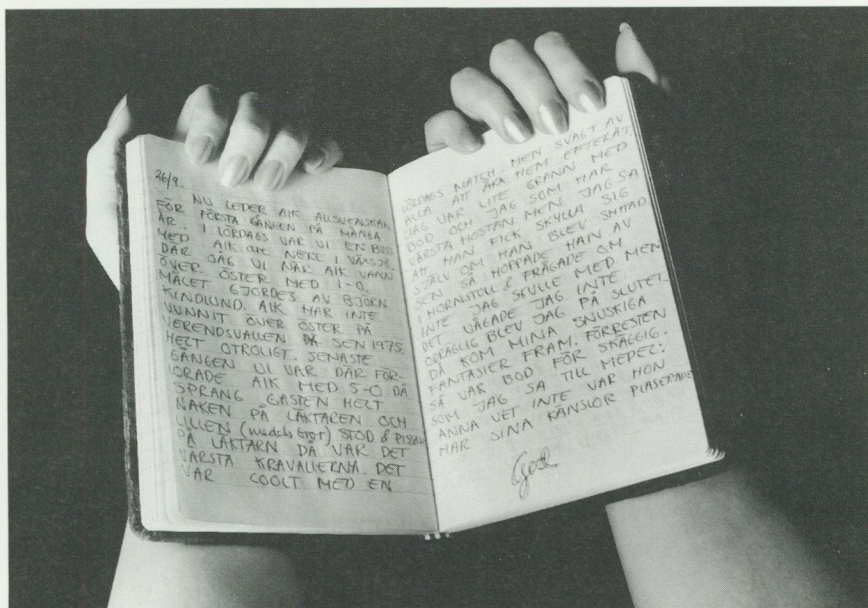
Eftersom grabbarna och tjejerna lever nära varandra, särskilt under resorna, händer det att kompisskapet övergår i förhållanden.

– Jag blev kär första gången jag såg Mario, erkänner Agneta.

Han stod högst upp på läktaren och ledde klacken. Han var sjutton år, hade lockigt brunt hår och en stor AIK-flagga.

Agneta – och hennes kompis Inger från Tallkrogen – var de första tjejerna i Black Army.

Under sina fem år med Black Army skrev Anna från Husby dagbok. Det är en gripande berättelse om fylla, vänskap och olycklig kärlek.



– När vi dök upp undrade många av killarna vad vi gjorde där. Men när de insåg att vi också höll på Gnaget tyckte de bara att det var ballt med tjejer i klacken.

På den tiden visiterade vakterna vid vändkorsen inte tjejer, så de fick hjälpa gänget att smuggla in sprit på matcherna. Spriten konsumerades på Hovets damtoalett där det kunde vara mer killar än tjejer i pausen.

Mario var länge ovetandes om att han hade en beundrare i klacken, och det dröjde mer än ett år innan han och Agneta blev ihop.

– Det var under en resa till Gävle, minns Agneta. Om inte AIK vunnit skulle vi nog aldrig funnit varandra. Men ödet ville att Gnaget skulle slå Brynäs med 5–4 efter en gastkramande tillställning.

– Överlyckliga strömmade vi ut från Gavlerinken. I den allmänna villervallan stod plötsligt Mario framför mig och frågade:

– Får jag en kram?

– Det är klart! Sedan släppte vi aldrig greppet.

På vägen hem till Stockholm satt Mario och Agneta bredvid varandra på bussen.

Men kvällen slutade inte alls så romantiskt som Agneta drömt om.

– När vi kom till Centralen och det var dags att skiljas för att ta tunnelbanan åt olika håll sa Mario bara:

– Vi ses på nästa match!

– Jag höll på att börja lipa. Han bad inte ens om mitt telefonnummer.

Men Mario och Agneta träffades på nästa match. Och nästa, och nästa igen...

Idag är de gifta och har tre barn. Äldste sonen Sanny går i föräldrarnas fotspår och är med i Black Army. Han åkte buss 550 mil för att se sina idoler spela mot Barcelona.

Att leva tillsammans med en kille som är galen i AIK är inte alltid så lätt.

Palles fästmö Natalie berättar:

– Jag hade fixat till i köket och hängt upp nya gardiner. Vad jag inte tänkt på var att de var gröna och vita.

När Palle klev in i köket blev han mållös.

– Vad har du gjort? Det är ju Hammarbys färger!

Gardinerna åkte ner direkt.

– En annan gång kom jag hem med öl av märket Falcon från affären. När Palle upptäckte det blev jag tvungen att gå och byta till Åbro. Falcon







stöder ju Djurgården medan Åbro är AIK:s huvudsponsor.

Och när vår dotter föddes använde Pelle sina sista enkronor till att ringa och anmäla henne som medlem i AIK. Det var viktigare än att informera släkten om den lyckliga tilldragelsen.

Men det finns de som är värre. Robban och Marie skulle skaffa en säng till sin lille son. De hittade en i IKEA-katalogen som verkade perfekt. Så de åkte ut till det stora möbelvaruhuset. Men när Robban fick se sängen i verkligheten upptäckte han till sin fasa att madrassöverdraget var gult, rött och blått – Djurgårdens färger!

– Den köper jag aldrig, förklarade han.

– Men jag kan sprätta bort överdraget och klä om madrassen, försökte Marie.

Men det hjälpte inte. Robban var benhård. Om det en gång hade varit Djurgårdens färger på madrassen så var den pestsmittad. Så paret åkte hem med oförrättat ärende.

Den engelske författaren Nick Hornby – som skrivit om hur det är att vara fotbollssupporter – sammanfattar problemet med följande ord:

»Livet blir lätt komplicerat när man älskar en kvinna och dyrkar elva män!«

Mia skrattar när hon hör historierna. Hon känner väl till problemet.

– Under en bussresa till Genève ställdes jag inför ett typiskt val. Killarna skulle gå på porrklubb. Jag hade att välja mellan att stanna ensam kvar på tältplatsen eller att följa med. Gissa vad jag valde...

Jodå, Mia hängde med grabbarna.

Den lilla spröda tjejen från Sollentuna är tuffare än många tror. Efter några år som kassör utsågs hon till vice ordförande 1996. När ordföranden Tommy Bäckman meddelade att han planerade att dra sig tillbaka hamnade Black Armys ledning i en brydsam situation.

Mia var utan tvekan den mest meriterade att ta över posten. Men hur skulle medlemmarna reagera?

Black Army har alltid varit manschauvinismens högborg. Många killar ser helgens fotbollsbesök som ett sätt att komma bort från familj, flickvän och vardagliga förpliktelser.

Men valberedningen stod på sig och 1997 valdes Mia till Black Armys första kvinnliga ordförande.

Visst var det de som muttrade – och det finns säkert de som aldrig kom-

mer att acceptera henne. Men de flesta killarna i Black Army ser inte Mia som en varelse av motsatta könet utan mer som en kompis.

Att vara tjej i klacken är inte alltid så lätt. En som inte klarade trycket var Lella.

Lella var en söt tjej från Sundbyberg. Hon hade just fyllt femton år och skulle bli hårfrisörska var det tänkt. Några äldre kompisar tog med henne till Råsunda. På läktaren träffade hon en lång mörkhårig kille från Skogås. Han var något av charmör i klacken. Lella blev störtförälskad. De började sällskapa. Men efter ett halvår tröttnade han och gjorde slut. Lellas värld störtade samman. En av hennes kamrater berättar:

– Vi skulle fira nyår ute i Salem. Det var tradition att göra så. Jag visste att Lella var deprimerad men inte att det var så allvarligt.

Mitt under festen försvann Lella. Utan att kamraterna märkt något hade hon stoppat i sig en massa sömntabletter och sprungit till skogs.

Det var femton grader kallt och massor av snö.

– Vi ringde runt till kamraterna i Black Army och organiserade en skallgångskedja. Folk kom ut från stan i lågskor och letade. Men vi kunde inte finna Lella.

Polisen tog lätt på försvinnandet. Hon kommer säkert till rätta, sa de.

Men Lella sågs aldrig mera i livet. Två månader senare hittades hennes översnöade kropp. I sin förtvivlan hade den stackars flickan lagt sig under en gran och frusit ihjäl.